Митрополит Иларион: Нашата най-главна мисионерска задача е да откриваме Христос на хората

Интервю на председателя на Отдела за външни църковни връзки на Московската Патриаршия Волоколамския митрополит Иларион за италианския вестник **Corriere della sera**.

– Владико, в предговора към своята книга за Ф. М. Достоевски Вие пишете за руския писател като за апостол и пророк. По Ваше мнение, в произведенията на Достоевски има ли нещо особено, което може да помогне на сближаването между православни и католици?

– Смятам, че ценността на Достоевски за нас, християните, е в това, че в своите произведения той постоянно се опитва да доведе читателя до Христа. Ще Ви дам пример. Неотдавна посетих един от московските университети. Там бяха няколко стотици преподаватели и студенти. Аз попитах: «Кой от Вас е чел Достоевски?» Всички вдигнаха ръка. Тогава аз попитах: «А кой от Вас е чел Евангелието?» Примерно една четвърт от присъстващите вдигнаха ръка.

Много хора по света чуват за Русия, за Православието, за руската култура от произведенията на Достоевски – той е преведен на всички езици, които имат писменост. Искал ли е или не, но Достоевски е станал апостол на Христа. За Христа той е свидетелствал даже в съветско време, когато в СССР беше забранена религиозната литература. А пророк можем да го наречем защото той ни е предупредил за грядущите бедствия. Той е единственият деятел на културата, който в социалистическата революционна идеология прозря нейната бесовска същност. Много хора смятаха, че социализмът идва да смени капитализма. А Достоевски показа, че социализмът идва да смени християнството. Той показа антихристиянската и бесовска същност на тази идеология, която обеща на хората щастие без Бога. Той ни учи, че е невъзможно да се построи щастие без Бога, а в лицето на Исус Христос той видя велик нравствен пример за цялото човечество.

В своите романи Достоевски се опитва да приближи читателя не просто към разбиране на учението на Христа, а към разбиране на Неговата личност. И го прави със своя, присъщ само нему начин, създавайки образи на христоподобни герои, такива като княз Мишкин от романа «Идиот», старецът Зосима и Альоша от «Братя Карамазови», Тихон от «Бесове» и, разбира се, Христос от «Великия инквизитор».

– Тоест, именно такова обръщение към личността на Христос, към източниците на християнството, към епохата на неразделената Църква може да се превърне в своеобразна платформа за обединение на православните и католиците?

– Смятам, че най-важното и скъпоценно, което имаме е самият Христос. Винаги подчертавам, че най-важното в християнството е не учението на Христа, а личността на Христа. Христос ни е оставил не просто учение, не просто сбор от някакви заповеди – той ни е оставил Самия Себе си. Той присъства в Своята Църква. Той, както ние вярваме, е Извършителят на Евхаристията. Той ни поднася Самия Себе си в причастието с Тялото и Кръвта Христови.

Наскоро говорих за това на евхаристиен конгрес на Католическата Църква в Будапеща. Православните и католиците не са обединени в Евхаристията, но те са единни в разбирането за Евхаристията. Преди всичко, в разбирането, че в евхаристийния хляб и вино след освещаването ние имаме реално, а не символично Тяло Христово и Кръв Христова.

– Изминаха пет години от историческата среща на Римския Папа и Патриарх Московския и на

цяла Русия в Хавана. Наскоро кардинал Пиетро Паролин, отговаряйки на въпроси на журналисти, заяви, че на този етап няма условия за осъществяване на визита на Папа Франциск в Русия. Какво препятства осъществяването на такава визита или поне организация на нова среща на Папата и Патриарха?

– Важно е да разделим двете теми: визитата на Папата в Русия и срещата между Папата и Патриарха. По отношение на първата тема, аз споделям мнението на кардинал Паролин, че условия за такава визита на този етап отсъстват. Не мисля, че съм длъжен да назова причините, по които тази визита не е възможна сега, те са добре известни и на двете страни. Затова в днес такава визита не стои на дневен ред в нашите двустранни отношения.

Но това не означава, че ние не сме длъжни да развиваме тези отношения. Точно обратното, ние ги развиваме и нов импулс им придаде Хаванската среща на Папа Франциск и Патриарх Кирил. Тук аз стигам до отговора на въпроса, който сега се задава често: кога ще се състои следващата среща на Папата и Патриарха? Хаванската среща беше анонсирана седмица преди да се състои. Смятам, че и следващата среща, когато ние я подготвим, ще бъде анонсирана отново седмица преди това. Едва ли ще я анонсираме месец или няколко месеца по-рано.

– Тоест, ние можем да се надяваме, че срещата ще се състои и че теоретично тя е възможна?

– Смятам, че срещата ще се състои. Но, повтарям, ние няма да я анонсираме предварително. Винаги сме подчертавали, че за нас е важен не самият факт на срещата, а нейните резултати. Предишната среща, според нас, беше много резултатна.

Иска ми се да отбележа няколко аспекта на предишната среща, които за нашата Църква имат особено значение. Преди всичко, за нас е много важно, че и Папата, и Патриархът потвърдиха своята съпричастност към защитата на правата на гонимите християни в Близкия Изток и в други региони, където християните са подложени на преследвания. Разбира се, и Папата, и Патриархът говорят за това в своите изказвания, но е много важно, че те заявиха за това заедно.

На второ място, за нас беше много важно, че Папата и Патриархът съвместно заявиха, че унията не е път към единство. Ние възприемаме унията не като мост между християнския Изток и Запад, а като препятствие към диалога. В заявленията на представителите на Гръко-Католическата Църква в Украйна ние много ясно виждаме това. И неслучайно украинските гръко-католици бяха много недоволни от състоялата се среща между Папата и Патриарха, и от тези думи, които чуха от тях.

В съвместното заявление, прието след срещата на Римския Папа Франциск и Патриарх Московския и на цяла Русия Кирил, прозвучаха цяла редица други много важни теми. И до днес пред нас остава голямо пространство за работа в това направление, което беше зададено от Папата и Патриарха в Хавана.

Но животът не стои на едно място. Появяват се нови предизвикателства, които изискват нови срещи и нови съвместни заявления.

– След срещата в Хавана Вие казахте, че въпреки че богословският диалог има своята важност, на първо място е важно сработничеството по социалните въпроси. Заявление от такъв род направи и Папа Франциск. Вие току що се завърнахте от първата част на срещата, предшестваща 26 сесия на Конференцията на ООН по изменението на климата. Според Вас, екологичната проблематика би ли могла да стане един от тези въпроси, по които сътрудничеството е необходимо на първо място?

– Безусловно, екологичната проблематика е една от областите, в които ние сме длъжни да развиваме нашето сътрудничество. Всички ние се намираме в една лодка. Ние имаме един общ дом. Ако ледовете се разтопят и започне затопляне на различни територии, то водата няма да пита, православен ли си или католик – ще потънат, и едните, и другите. А заедно с тях и мюсюлманите, и юдеите, и атеистите. Затова ние сме длъжни да обсъждаме проблема за изменение на климата, абстрахирайки се от нашите верски различия.

Някой ще попита: «Как можете Вие да промените нещо?» Ние самите, навярно, не можем. Но ние можем да апелираме към политическите лидери, към лидерите на държавите с призива, техните политически решения да отчитат грядущата екологична катастрофа. Може би по този начин и със съвместни усилия ние ще успеем да я предотвратим.

– Скоро във Ватикана ще започне Синод на епископите. Във връзка с този Синод Папа Франциск, много кардинали и епископи споделят, че християните отново са се оказали в езически свят и е нужно да се държим като апостоли, да се обръщаме към фактически езическа публика. Споделяте ли Вие такова мнение и какво ще кажете по този повод?

– Смятам, че от една страна, ние живеем в епоха, когато за нашата християнска мисия не възникват практически никакви препятствия, поне върху тези територии, които традиционно принадлежат към християнския културен ареал. Това се отнася за Русия и редица други страни,

влизали едно време в Съветския Съюз.

Ние живяхме 70 години в ситуация, когато Църквата се намираше под фактическа забрана, когато тя не можеше да се занимава нито с мисионерска, нито с просветна, нито с благотворителна дейност. Но вече повече от 30 години ние живеем при съвсем други условия. Бих казал, че условията, в които ние живеем в постсъветското пространство са уникални.

От моите колеги от западните страни аз постоянно чувам за криза на призванията, за намаляване на числото на вярващите. Чувам, че се закриват храмове, препрофилират се в светски заведения или даже се продават за култови здания на други конфесии. У нас, слава Богу, нищо такова не се случва. Точно обратното, всяка година ние откриваме около хиляда нови храма. За последните 30 години сме открили почти хиляда нови манастири. У нас стотици и хиляди младежи изучават богословие.

Но това не означава, че толкова сме преуспели в мисионерското си дело, че можем да почиваме на лаврите си. Много е направено, но още повече предстои да се направи. Например, у нас в Русия много хора са кръстени в православната вяра, но почти не разбират какво е това православие. Смятам, че в онази аудитория, за която разказах в началото на това интервю, имаше около 90 процента кръстени. Но само четвъртина от тях, както се оказа, са чели Евангелието. А това означава, че пред нас се намира широко пространство за просветителска дейност. Тези хора, за които разказах, не са езичници. Те смятат себе си за православни християни, но ако те не са чели Евангелието, то това е повече номинално, отколкото реално православие.

Да съкратим разрива между номиналното и реалното християнство – днес това е нашата основна задача. Да откриваме на хората Христа, да им показваме защо е важен Христос за тях е наш първостепенен и главен мисионерски дълг.

Източник: https://mospat.ru/bg/news/88182/